

Samen sterk voor een weerbare organisatie

De afgelopen maanden hebben het RIEC Zuid-Holland, de Provincie Zuid-Holland, het Ministerie van Binnenlandse Zaken, VNG, Rijksrecherche en andere partners bijeenkomsten georganiseerd voor

burgemeesters en gemeentesecretarissen van Zuid-Hollandse gemeenten. Burgemeester Astrid Heijstee en gemeentesecretaris Hans Demoed van Kaag en Braassem namen samen met collega-gemeenten deel aan dinerbijeenkomsten, geleid door burgemeester Han Weber van Zuidplas.

Weerbaarheid is een hot topic. Er is zelfs een grote campagne gestart om de zelfredzaamheid van mensen te vergroten, zoals bij de recente stroomstoring in Spanje en Portugal. Maar dat is niet waar dit artikel over gaat.

Weerbaar tegen ondermijning

Het gaat hier om de weerbaarheid van overheids-personeel en organisaties tegen ondermijning. Vaak denken mensen dat dit alleen speelt bij grote gemeenten en organisaties, maar dat is een misvatting! Als gemeentesecretaris ben je het gezicht van de discussie over weerbaarheid en ondermijning. De samenwerking met het RIEC biedt veel voordelen. Medewerkers van de lokale overheid hebben vaak veel

contact met inwoners en bedrijven. Toegankelijkheid en laagdrempeligheid zijn sleutelwoorden, maar dat brengt ook dilemma's met zich mee. Criminelen weten vaak op een natuurlijke manier deel uit te maken van het netwerk van de overheid, zonder dat iemand het doorheeft.

Weerbaarheidspakket voor gemeentesecretarissen

Wat hebben deze sessies opgeleverd? Het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft samen met de VNG een weerbaarheidspakket ontwikkeld voor gemeentesecretarissen om de bewustwording binnen de organisatie te vergroten. Integriteit en het risico van ondermijning vragen om een goed gesprek. Als gemeentesecretaris kun je een samenhangende aanpak neerzetten. Bij mijn start als gemeentesecretaris in Kaag en Braassem in 2024 heb ik aangegeven dat wederzijds respect de basis is voor een goede relatie tussen overheid en inwoners. Mensen zijn afhankelijk van de overheid voor bepaalde diensten, en ik zie een toenemende verharding en polarisatie die ook invloed heeft op de organisatie. Dit vraagt om een weerbare overheid die grenzen stelt en respect als voorwaarde voor communicatie ziet.

‘Toegankelijkheid en laagdrempeligheid zijn sleutelwoorden, maar dat brengt ook dilemma’s met zich mee.’

een nuttige rol in de signalering. De signalenkaart biedt handvatten om kritische vragen te stellen over mogelijke ambtelijke corruptie. Het helpt bij preventie en vroegtijdige signalering, waardoor gesprekken mogelijk worden.

Toolbox voor gemeenteraadsverkiezingen 2026

Zijn er kansen? Zeker! Met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen 2026 heeft het RIEC een toolbox ontwikkeld. Deze gereedschapskist helpt bij de werving van nieuwe volksvertegenwoordigers en het gesprek rond integriteit. De weerbaarsheidscheck van het RIEC kan hierbij enorm helpen. Een programmatische aanpak voor weerbaarheid van het lokaal bestuur is nodig om de effecten van veranderingen in onze samenleving het hoofd te bieden.

Hans Demoed Gemeentesecretaris/
Algemeen Directeur Kaag en Braassem

Ambtseed in een nieuw jasje

Nieuwe medewerkers leggen bij hun start de ambtseed af. Tijdens deze bijeenkomsten gebruiken we de dilemma kaarten van het RIEC. Dit leidt tot mooie gesprekken over integriteit, waarbij het advies van voormalig Minister van Binnenlandse Zaken Ien Dales centraal staat: een beetje integer bestaat niet. Het is mogelijk om naast de gebruikelijke Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) een VOG Plus aan te vragen voor functies met veel contact, waarbij ook politieke gegevens worden gedeeld. Naast bewustwording biedt het RIEC samenwerking voor een scan binnen je organisatie om ongewenste beïnvloeding van buitenaf op te sporen. Kaag en Braassem gaat deze scan zeker uitvoeren. Het is belangrijk dat de privacy van medewerkers wordt geborgd en dat zij in vertrouwen hun werk kunnen doen. Organiseer “checks en balances” en stimuleer transparantie en gesprekken over dilemma's. Dit maakt je organisatie sterker.

Signalenkaart van de Rijksrecherche

De Rijksrecherche draagt ook bij aan het gesprek over weerbare organisaties. Hun betrokkenheid kan het gevoel geven dat er iets mis is, maar ze spelen